

Insektartlegging i Smørkleppdalen, Vinje kommune, Telemark i 2022

Av Thor Jan Olsen, Sarpsborg
thjolsen@broadpark.no

Prosjektet gjennomføres i Smørkleppdalen, på områder under gården Rudningen.
Emneord: Kartlegging, tovinger, veps, sommerfugler, biller, Vinje

BAKGRUNN:

Insektfaunaen i Smørkleppdalen i Vinje er dårlig undersøkt. Fra annet hold er det likevel nylig rapportert om spennende funn, som ALVESMYGER (*Pyrgus alveus*) rødlistet som EN – sterkt truet, og MNEMOSYNESOMMERFUGL (*Parnassius mnemosyne*) rødlistet som NT – nær truet.

Naturen er variert, med rasmark i sørvendte lier, blandingsskog og våtmarker som bekker, myr og elv.

I sommer ble mnemosynesommerfuglen gjenfunnet av Anne Lene Aase Willemsen.

For et par år siden flyttet familien Aase Willemsen inn på Runningen. Anne Lene Aase Willemsen er biolog, blant annet med bakgrunn i bie- og humlestudier, og det var derfor naturlig at hun ønsket å finne ut mer om den «lavere» fauna i hennes nye omgivelser.

METODER

Det ble satt ut fire malaisetelt i forskjellige høyder over havet – henholdsvis 550 moh, 597 moh, 652 moh og 769 moh.

I tillegg ble det foretatt noe håving og manuelt søk - mest rundt gården Rudningen på 525 moh.

Innsamlingene kom noe sent i gang, og derfor ble første tømning først foretatt den 20. og 21. juli, etter å ha stått ute fra 25. juni. Felletømning nr 2 skjedde 23. august, og tømning med demontering av utstyret ble foretatt den 19. september.

Det er planlagt oppfølging av prosjektet i flere år, slik at man kan sammenligne resultatene år for år. Det er spesielt interessant å finne ut om det er store variasjoner i antall/mengde.

Søk med håv

Terrenget der de to første malaiseteltene sto består av fuktig underskog med noe myr og bekk. Det er gammel blandingskog der bartrær (gran, furu, eier) dominerer, men gradvis går over til lave løvtrær (bjørk, vier) etter hvert som man kommer opp i høyden. De to øverste fellene sto i bratt terreng, på små grønne fjellenger.

DELTAKERE

Et slikt prosjekt kan bli ganske omfattende, så arbeidsoppgavene ble fordelt mellom Anne Lene Aase Willemsen og Thor Jan Olsen. Hele familien, tre generasjoner, tok del i selve innsamlingene. Hovedmengden av materiale ble likevel fanget i malaisetelt. Anne Lene tok seg av disse fellene, med fylling og tømning. Fangsten ble fraktet til Sarpsborg, sortert og

montert. Vi jobber med å identifisere de artene vi klarer å finne ut av, og vi får hjelp av eksperter til en del grupper.

MATERIALET

Fangsten fra malaiseteltene ble sortert i grupper for å kunne sammenligne tid og sted for funn.

Det som var samlet i løpet av tre måneder ble det sortert ut følgende:

805 *Coleoptera* – Lite variasjon, noen småarter dominerte.

149 *Lepidoptera* – Mest småsommerfugler, noen målere og enkelte nattfly.

2.248 *Diptera* – Herav 313 blomsterfluer og 636 mygg (fortsatt en del i rest).

4.872 *Hymenoptera* – Dominert av parasitt-/snylteveps (3.575) og maur (1.173).
Noe planteveps (41), humler (45), stikkveps (20) og andre *Aculeata* (18).

Ellers er det selvsagt en del andre grupper, som teiger, sikader og steinfluer, samt vevkjerringer og edderkopper. Dette er grupper vi nedprioriterer i første omgang, men vi vil beholde alt restmateriale fordi det senere kan dukke opp muligheter til å jobbe videre med disse.

Identifiseringsarbeidet er i full gang. Det prioriteres å finne ut av *Lepidoptera*, *Coleoptera*, *Diptera* og *Hymenoptera*.

Det første felle materialet ble som nevnt innsamlet fra 25. juni til 21. juli 2022. Det var også i denne perioden malaiseteltene samlet mest. Det ser også ut til at artsmangfoldet ble dårligere jo lenger ut på høsten det gikk – naturlig nok.

Sommerfugler er vanskelige å finne ut av etter fuktig bad i oppbevaringsvæske. Men det er også foretatt en del manuell nettfangst, slik at vi får registrert mest mulig av denne gruppen.

Malaisefeller fanger ikke det store antall biller, men det dukker alltid opp noen trebukker (*Cerambycidae*). Slike som denne store og flotte *PACHYTA LAMED*, denne gang den svarte varianten. (Bildet)

Ellers domineres billefangsten av små biller, ofte bløtvinger (*Cantharidae*) og kortvinger (*Staphylinidae*).

Fluefangsten besto mye av blomsterfluer (*Syrphidae*), men også mye annet. Mygg og knott var det mye av, selv om dette er en gruppe vi sliter med å finne ut av.

Veps og bier – enkelte stikkveps dukket opp, og et par arter graveveps. Humler er også representert. Hovedmengden av *Hymenoptera* består imidlertid av snylteveps (*Ichneumonidae* og *Braconidae*) og parasittveps.

TAKK!

Sindre Ligaard, for hjelp med å bestemme biller
Terje Jonassen, for hjelp med å bestemme fluer
Matthias Riedel, for hjelp med å bestemme snylteveps.

Og en stor TAKK til SABIMA for reisegodtgjørelse!

LITTERATUR:

Bengt Ehnström og Martin Holmer: Skalbagger: Långhorningar (Coleoptera: Cerambycidae) – Nationalnyckeln 2007

Leif Aarvik, Lars Ove Hansen og Vladimir Kononenko: Norges Sommerfugler – Norsk entomologisk forening, Naturhistorisk Museum. Oslo 2009.

Frode Ødegaard og Arnstein Staverløkk: Stikkevepser i Norge. NINA 2022

Frode Ødegaard, Arnstein Staverløkk, Jan Ove Gjershaug, Roald Bengtson og Atle Mjelde: Humler i Norge. Nina 2015.

Frode Ødegaard, Arnstein Staverløkk og Jan Ove Gjershaug: Maur i Norge. NINA 2018